

Grote dank aan mijn hoofdvakdocenten,
Erwin Wiersinga & Theo Jellema,
voor hun inspirerende lessen en begeleiding.

Speciale dank aan mijn registranten,
Gerwin Hoekstra & Harm Woltjer.

Op donderdag 2 juli presenteer ik tijdens een lecture-recital mijn
masteronderzoek:

Causa necessitatis en causa pulchritudinis
Voortekens in late 16e en vroege 17e-eeuwse klaviermuziek

Tijdens de lezing speel ik op twee klavecimbels
vele muziekvoorbeelden.

Donderdag 2 juli 2015
19:30 uur
Prins Claus Conservatorium

Programma Eindexamen Master of Music

Peter van der Zwaag

Martinikerk te Groningen

30 juni 2015, 20:00 uur

1. Francisco Correa de Arauxo (1584-1654)
Tiento de medio registro de dos tiples, de segundo tono (LIV)
2. William Byrd (ca. 1540-1623)
A Fancie, MB 46
3. Girolamo Frescobaldi (1583-1643)
Toccatà Nona (Libro II)
4. Matthias Weckmann (1616-1674)
"Kom heiliger Geist, Herre Gott"
Primus versus a 4
Secundus versus Auff 2 Clavir
Tertius versus a 3
5. Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Triosonate IV in e-moll, BWV 528
I. Adagio – Vivace
II. Andante
III. Un poc' allegro
6. Robert Schumann (1810-1856)
Kanon in As-Dur (Innig), op.56 no.4
7. Max Reger (1873-1916)
Präludium und Fuge in d/D, op. 65 no. 7/8
8. Jehan Alain (1911-1940)
Aria, JA 138 (AWV 120)
9. Anton Heiller (1923-1979)
Tanz-Toccatà

Koororgel (Le Picard, 1742)

Francisco Correa de Arauxo (1584-1654)

Tiento de medio registro de dos tiples, de segundo tono (LIV)

De 17e-eeuwse Spaanse orgelmuziek heeft een heel eigen geluid. Een belangrijk kenmerk van de Spaanse orgels is de mogelijkheid de basstemmen een andere klankkleur te geven dan de discant (medio registro). Correa de Arauxo buit deze mogelijkheid ten volle uit in dit licht melancholische werk met twee uitkomende stemmen (dos tiples). Het Zuid-Nederlandse koororgel leent zich uitstekend voor deze muziek.

Hoofdorgel (Schnitger, 1692)

William Byrd (ca. 1540-1623)

A Fancie, MB 46

Byrd was organist van de Chapel Royal tijdens de regering van Elisabeth I. Zijn muziek is hoogst origineel en maakt gebruik van spannende dissonanten en verrassende ritmes. De Fancie opent in de 'stile antico', een strenge polyfone stijl. Het tweede gedeelte is gebaseerd op dansritmes en een vooruitwijzing naar de dubbelkorige muziek uit Venetië (hoewel Byrd die muziek hoogstwaarschijnlijk niet heeft gekend). Het laatste gedeelte mondt uit in toccata-achtige passages.

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Toccata Nona (Libro II)

Ten aanzien van klaviermuziek was Frescobaldi de grootste componist van zijn tijd. Deze toccata is misschien wel hét spektakelstuk van de vroege 17e eeuw. De enigszins sarcastische ondertitel luidt dan ook "non senza fatica si giunge al fine" (niet zonder vermoeidheid bereikt u het einde).

Matthias Weckmann (1616-1674)

Kom heiliger Geist, Herre Gott

De muziek van Weckmann is een perfecte synthese tussen emotie en verstand. Weckmann was organist in Hamburg en had daar de beschikking over een vergelijkbaar orgel als in de Martinikerk en hij maakt dankbaar gebruik van alle kleurmogelijkheden die dit orgeltype biedt. Het eerste vers is een monumentale koraalzetting. In het tweede vers horen we de koraalmelodie rijkelijk versierd. In het derde vers bevindt de melodie zich in de bas, waarboven twee andere stemmen een complex contrapuntisch web weven.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Triosonate IV in e-moll, BWV 528

De grootste componist aller tijden mag natuurlijk niet ontbreken. Bach schreef voor zijn oudste zoon, Wilhelm Friedemann, zes triosonates als studiemateriaal. Deze sonates hebben de indeling snel-langzaam-snel. De sonates zijn slechts driestemmig, maar deze stemmen zijn wel allemaal even belangrijk en doen een groot beroep op de concentratie van de speler. Het eerste deel is een bewerking van de Sinfonia uit Cantate 76, "Die Himmel erzählen die Ehre Gottes".

Robert Schumann (1810-1856)

Kanon in As-Dur ("Innig"), op. 56 no. 4

Halverwege de 19e eeuw was er een kortstondige populariteit van de 'pedaalvleugel': een piano met een zelfstandig voetpedaal met eigen snaren. Voor dit instrument heeft Schumann een aantal stukken geschreven en deze klinken ook uitstekend op het orgel. In dit romantische werk klinkt een lyrische melodie in canon, die – na een onrustig middengedeelte – vol extase weer terugkeert.

Max Reger (1873-1916)

Präludium und Fuge in d/D, op. 65 no. 7/8

Met Reger belanden we in de laat-romantiek. Een stijl vol chromatiek en een enorme dynamische afwisseling. Het Präludium bevat twee heel verschillende thema's die in uiteindelijk worden gecombineerd. De Fuge is gebaseerd op een speels en huppelend thema. In opus 65 zien we voor het eerst dat Reger – onder invloed van Straube – afwijkt van het absolute legato en allerlei articulaties aangeeft. Beide werken eindigen met een grootse climax, die de muren doen trillen.

Jehan Alain (1911-1940)

Aria, JA 138 (AWV 120)

Alain is één van de meest originele componisten van de 20e eeuw en helaas veel te vroeg gestorven. De werken die hij heeft nagelaten getuigen van een verbluffende creativiteit. Een fijnzinnige melodie klinkt boven een begeleiding van een harmonisch ostinato. Halverwege wordt een nieuw thema geïntroduceerd waardoor er enig tumult ontstaat. Na de terugkeer van het eerste thema eindigt het stuk in verstillings.

Anton Heiller (1923-1979)

Tanz-Toccata

Dit in 1970 gecomponeerde werk staat in een onvervalst 20e-eeuws idioom, met cluster en onregelmatige ritmes, zonder de tonaliteit helemaal los te laten. Het werk kan gezien worden als een dialoog tussen een Weense militair en een sensuele danseres uit de Balkan, met de nodige humor.